

Miks me kasvame ja areneme?

Paljusid meie keha tegevusi kontrollib närvisüsteem.

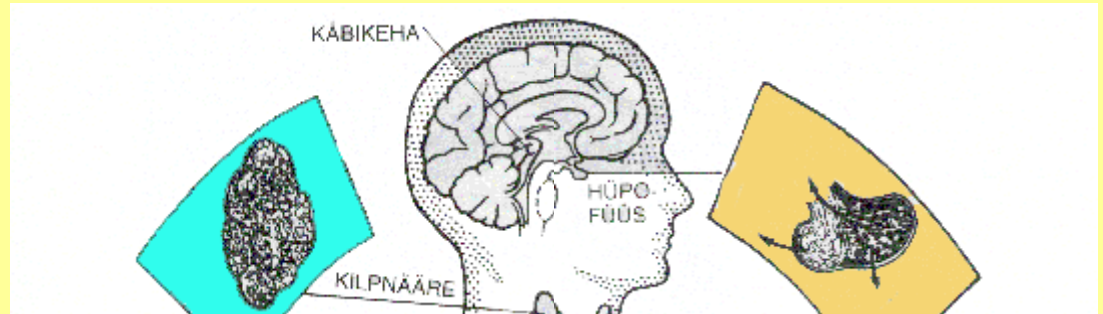
Peale närvisüsteemi on kehas veel teinegi kontrollmehhanism, mis koosneb mitmesugustest **sisenõristusnäärmetest**.

Sisenõristusnäärmed eritavad kehasse keemilisi aineid - **hormoone**, mida võib nimetada meie keha "keemilisteks käskjalgadeks".

Kersti Lepik, Loo Keskkool

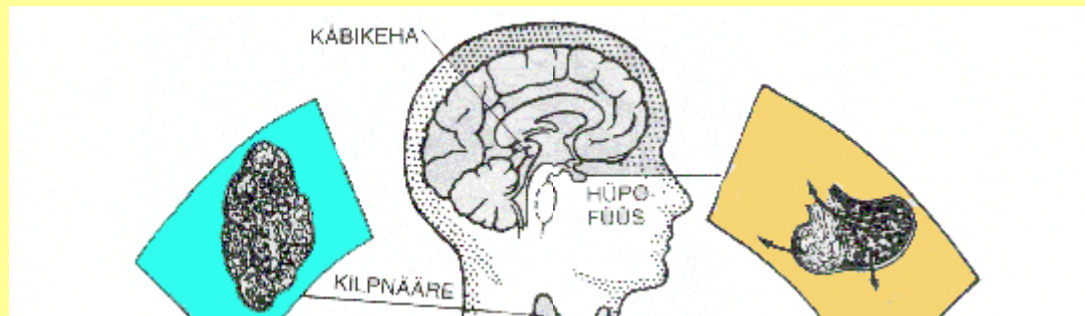
Juhtiv osa sisenõristusnäärmete
töös on peaajus
asuval
ajuripatsil.

Ajuripats toodab *kasvuhormooni*, mille mõjul moodustub lihaskude ja algab luude pikenemine.

Kui lapseeas eritub seda liiga palju, on tagajärjeks liiga suur kasv, kui aga liiga vähe, jääb inimene kääbuseks.

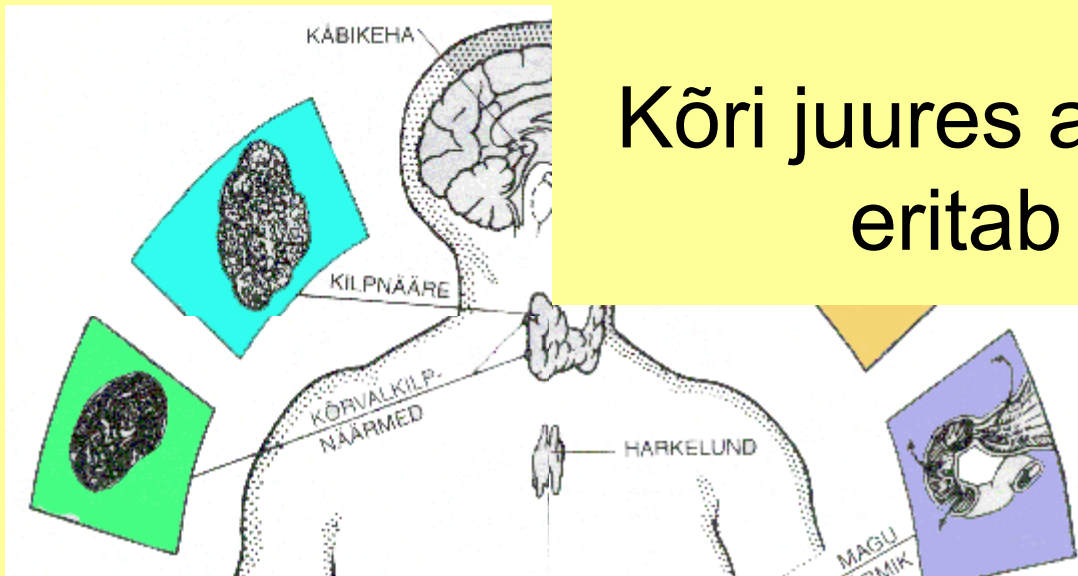
Kersti Lepik, Loo Keskkool

Käbikeha on väike 1,5 cm pikkune käbikujuline moodustis ajus.

Ta toimib (töötab) lapseeas ja hakkab alates 7. eluaastast asenduma rasvkoega.

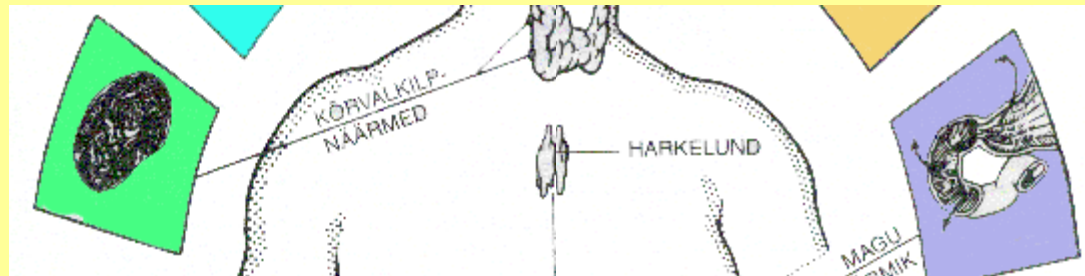
Käbikeha hormoonid *pidurdavad kasvu ja **sugunäärmete** talitlust.*

Kõri juures asuv **kilpnääre** eritab hormoone, mis *reguleerivad ainevahetust.*

Kilpnäärme alatalitluse korral kujuneb välja vaimne mahajäämus.

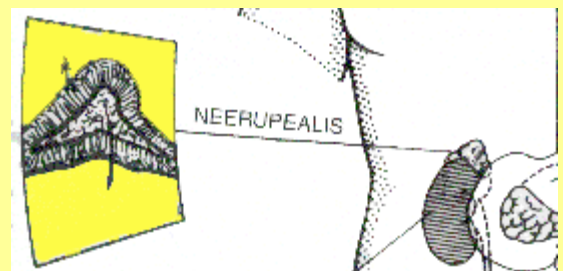
Ületalitluse korral aga kiireneb ainevahetus ja südametegevus ning inimene kõhnub.

Harkelund kontrollib ja mõjutab organismi seesmisi kaitsereaktsioone ehk immuunsust.

Ta on kõige suurem 11-15-eluaastal, seejärel tema mõõtmed vähenevad.

Neerupealised eritavad hirmu või ärevuse mõjul verre *adrenaliini - hormooni*, mis *tõstab lihaste töövõimet*.

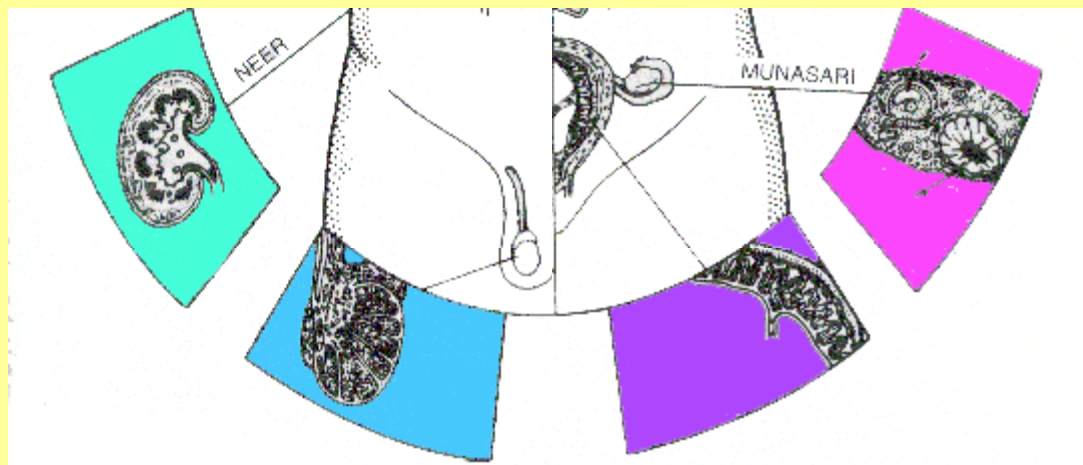

Kõhunääre eritab *insuliini - hormooni*, millega *reguleeritakse süsivesikute hoidmist maksas*. Insuliinipuudus põhjustab suhkruhaigust.

Sugunäärmete - munandite ja munasarjade - talitlus algab alles murdeeas.

Nende näärmete töö vallandab **ajuripatsi** vastav hormoon.

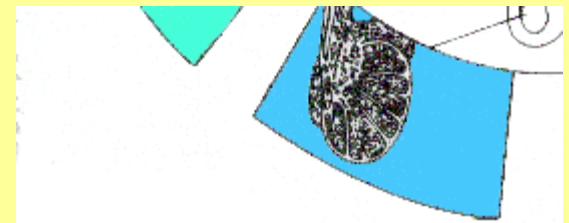
Kersti Lepik, Loo Keskkool

Meessuguhormoone toodetakse munandites.

Nende hormoonide toimele hakkavad arenema habe ja vuntsid, kujuneb meestele iseloomulik tugevam lihaskond, toimub häälemurre.

Peale sugunäärmete tööle hakkamist, hakkavad poistel valmima *seemnerakud*.

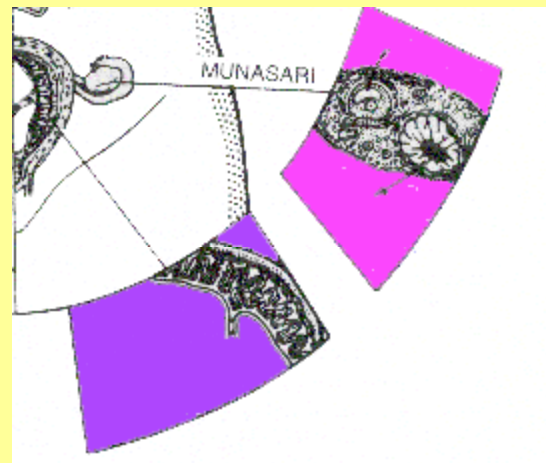

Kersti Lepik, Loo Keskkool

Naissuguhormoonid tekivad munasarjades.

Nende toimel arenevad välja rinnanäärmed ja puusad muutuvad laiemaks.

Hakkavad valmima *munarakud*.

Naissuguhormoonidel on tähtis osa ka raseduse käigus ja sünnitustegevusel.